

Akcija za vladno posredovanje v New Orleansu

Centralna delavska unija apelirala na department za delo. Medtem pa se družba zmanjša na sodišče in "Indžunkšen."

New Orleans, La. — Nemiri v teku stavke cestnoželezniških nameštencev so prenehali, ko so stavkarji ustavili stavkokaški obrat zadnjo soboto, medtem pa se je teren bojevanja premestil pred zvezne oblasti. Cestnoželezniška družba stavi vse svoje nade v sodnijsko prepoved ali injunkcijo, ki prepove stavkarjem "motenje cestnoželezniškega obrata." To znači, da družba hoče imeti nadaljevanje krvavih bojov na ulicah. Mestna uprava je prepovedala družbi nadaljno obratovanje železnice, ker policija ne more ščititi skebov in kontrolirati položaja.

Centralni svet delavskih strokovnih unij v New Orleansu je v nedeljo apeliral na delavski department zvezne vlade v Washingtonu za posredovanje. Obenem skuša mestna uprava izravnavati spor med nameštenci in družbo, ali — kolikor je znano — doslej brez uspeha.

Aretacije delavcev, ki so bili navzoči pri izgradnji zadnjih petek, ko so množice razdejale in sežgale šest električnih vozov v Canal ulici, ne nadaljujejo. Eden policijski avto z aretiranimi stavkarji je bil v nedeljo obmetan s kamenjem.

Izvajanje delavskih zakonov v zbornicah

Akcija za ustanovitev državnega departmanta za delo.

Spartanburg, S. C. — Na konvenciji državne delavske federacije je bila sprejeta zahteva, da država South Carolina ustanovi department za delo. Sedaj se nobeden vladni funkcionar ne zanima za enforširanje delavskih zakonov — kolikor jih država ima — in radi tega so brez pomena. Po mnenju konvencije je to ignoriranje delavskih zakonov največ krivo, da je sedaj toliko stavk v državi.

Konvencija je odklonila resolucijo, v kateri se je skušalo reflektirati na stavkarje v Gastoniji.

Apel na gl. poštarja, da spremeni odlok.

New York. — Ameriška unija za civilne svobodščine je poslala glavnemu poštarju Williamu Brownu apel, da spremeni odlok poštnega solitorja. Nadzornik je namreč odločil, da o brambni odbor stavkarjev v Gastoniji ne more pošiljati po pošti zalepk, na katerih je napisano bojovno geslo tega odbora. Geslo se glasi: "Smash the Murder and Frameup Against the Gastonia Strikers". Solitor je bil mnenja, da geslo reflektira na svetost sodišč države South Carolina.

Konferenca o tekstilni situaciji na jugu.

New York. — Izvrševalni odbor unije tekstilnih delavcev je sklical posebno konferenco, na kateri se bo razpravljalo o tekstilni situaciji v južnih državah. Konferenca se bo vršila v mestu Rye, N. Y., dne 14. julija. Zborovanja se udeležijo odborniki, voditelji stavk in zastopniki raznih pomožnih organizacij.

Petnajst zastupljevsk prijateljev v Belgadu.

Belgrad, 8. jul. — Petindevedesetletna starica je bila obsojena na 15 let ječe, ker je petnajst drugih žensk založila s truplom. Druge ženske so bile obsojene največ na osem let zapor.

Proganjanje delavstva na Kubi

Delavci zahtevajo ratifikacijo osemurnega delavnika.

Havana, Kuba. — Zastopniki Kubanske delavske federacije so naslovili na državnega delavskega tajnika petico, v kateri apelirajo, da kubanska vlada ratificira osemurni zakon, ki ga je sestavila mednarodna delavska konferenca leta 1921 na zborovanju v Washingtonu. Na Kubi je dvanajsturni delavnik še splošno v veljavi.

Menda je ni dežele na ameriškem kontinentu, v kateri bi bilo delavstvo bolj proganjano kot je na Kubi. Predsednik Machado, pupet ameriškega trupa s sladkorjem in katerega je posadila na krmilo vlada iz Washingtona, je dal pomoriti veliko število delavskih voditeljev in drugih pogumnih oseb, ki so se drznile kritizirati njegov teror.

Delavska zakonodaja napreduje

Napredek najbolj počasn v Združenih državah.

San Francisco. — Izmed vseh industrialno razvitih dežel se ameriška vlada najbolj počasi znanima za delavsko zakonodajo, medtem ko imajo skoro vse evropske države socialno zakonodajo, ki je bazirana na široki podlagi in v kateri so vključene tudi vse okupacijske bolezni. Te vrste zakonodaja, ki vključuje okupacijske bolezni, je dosedaj tudi že v desetih državah Amerike.

Na polletni konvenciji Ameriške asociacije za delavsko zakonodajo, ki se je vršila v tem mestu, je bilo sklenjeno, da se poveča agitacija, za te vrste zakonodaje še v ostalih državah Amerike.

Na konvenciji je bilo tudi poročano, da je starostna zavarovalnina upeljana še skoro po celi Kanadi. Le provinca Quebec je še ni sprejela.

Umobolna deklica 10 let v svinjaku.

Le Mans, Francija, 8. jul. — Policija je aretirala Marijo Nouet, ko je bila ovadena, da je imela svojo umobolno hčer deset let zaprt v svinjaku. Ne srečni deklici je polagala v korito ostanke hrane, drugače se pa ni brigala zanjo. Sirota je ležala naga na kupu blata, ko so jo rešili iz svinjaka in odpeljali v umobolnico. Mati je zdaj v zaporu.

Telegrafisti dosegli povnanje plač.

New York. — Telegrafisti, ki delajo pri dnevnikih in pri raznih novinarskih agencijah, so dosegli povnanje plač od dveh do pet dolarjev tedensko. Povnanje plač bo deležnih štiristo operatorjev.

720,000 brezposelnih v Nemčiji.

Berlin, 8. jul. — Uradna vest se glasi, da je 1. julija 720,000 delavcev prejemalo brezposelnostno podporo od države. Polozaj se je v splošnem poslabšal, čeprav poročajo o napredovanju gradbenega dela in rudarstva v Porenju.

Vaa rumunska kraljevska hlahta na Bleđu.

Pariz, 8. jul. — Bivši rumunski prestolonaslednik Karol se odpravil na pot v Jugoslavijo, kjer obišče svojega sina Mihaila, sedemletnega kralja Rumunije, ki se nahaja s svojo materjo, staro materjo in teto na Bleđu.

Strelna udarila v dve cerkvi.

Logansport, Ind. — Med hudo nevihto, ki je divjala tu v nedeljo zvečer, je strelna treščila v dve protestantski cerkvi. Ker sta bili obe leseni, sta pogoreli do tal.

VLOGA TOVARNIŠKEGA VOJUNA

V svojo mrežo je ujel zopet enega podjetnika: posledica je stavka izprti delavcev z vsemi privrski industrialnega boja.

Philadelphia, Pa. — V nobeni deželi ne igra delavski špijon tako velike vloge kot v industrialni Ameriki. Pravilneje se glasi, ako se povdari dejstvo, da je delavski špijon v prvi vrsti ameriška institucija, katere se posebno razvija v povojni dobi.

Večkrat citamo v listih, da se evropsko delavstvo čudi, kako je moglo priti tako daleč, da ameriški narod trpi to zajedalsko institucijo. Tudi ameriški liberalni uredniki so izšli že precej črnila v obsojanju te vrste špionaže v industriji. Kljub tem pridigam se ameriški kapitalisti poslužujejo namenoma delavskih špijonov v vedno večjem številu. To največ iz razloga, ker so ameriški kapitalisti izmed vseh delodajalcev v sreču najbolj brutalni nasprotniki delavske organizacije in posebno še strokovne. Menda je ni večje tovarne v deželi, v kateri bi ne bil upeljan špijonski sistem, ki služi kompaniji, da terorizira delavce in se hitro iznebi delavskih agitatorjev, ako jih najde v podjetju.

V vsakem večjem mestu je najti eno ali več agencij, ki se pečajo s špionažo med delavstvom v tovarni in v delavskih organizacijah. Svoj "service" prodajajo podjetnikom za lep denar. Nekatere večjih špijonskih agencij uposljujejo po več sto in do par tisoč delavskih špijonov. Te agencije so tudi odgovorne, da se je v ameriško industrijo uvedel takozvani "yellow dog" kontrakt ali pogodba, na podlagi katere podjetnik prisili delavce, da se "legalno" zavežejo, da niso in ne bodo postali člani delavske unije. (Najvišje zvezno sodišče je odločilo, da je yellow dog pogodba legalna).

Eden izmed teh "industrialnih specialistov" — to je splošen izraz, ki se ga poslužujejo te vrste agencije — je tudi zloglasni A. R. MacDonald, oziroma njegova firma, katere je iznašla idejo yellow dog pogodbe. Zadnje čase se ta firma postala posebno aktivna v pleteninarski industriji in je v zadnjih par letih povzročila že nešteto stavk in izporov.

Najnovejša MacDonaldova skema je rodila sad pri Cambria Silk Hosiery kompaniji v Philadelphiji, kjer so bili pleteninarski delavci izprti. Kompanija je imela pogodbo z njihovo organizacijo že zadnjih dvanajst let in v tem času je bilo razmerje med delavci in podjetjem zadovoljivo in brez večjih sporov.

Pred nekaj tedni se je približal vodstvu tovarne "industrialni specialist" generalissimo MacDonald s svojo robo. Vodstvo podjetja je prepračilo, da bodo profiti večji kot sedaj, ako uvede v tovarno yellow dog pogodbo, namreč ako preloži pogodbo z unijo in pleteninarje prisili, da zapuste organizacijo. V slučaju, ako bi se delavci temu branili in bi sledila stavka, je superšpijon MacDonald obljubil svojemu novemu klientu, da vzame situacijo v svoje roke in preskrbi dovolj stavkolomcev — proti dobri plači.

S storjenim načrtom v roki je vodstvo tovarne pred nekaj dnevi prišlo pred delavce, vsakemu posebej predložilo kopijo črne pogodbe — yellow dog — s zahtevo, da se podpisajo na določenem prostoru. Pleteninarji so se posvetovali in poslali po organizatorja, da jim svetuje, kaj naj stori. Sledila je stavka in delavci zdaj piketirajo tovarno, ki se vrši pod strogim očesom delavstvu neprijazne policije. Prvi dan stavke je stavkova straža zavrnila štirideset would-be stavkolomcev, ki jih je privabil k tovarni velik oglas

Vprašanje porodne kontrole spot v ospredju

Akcija v prid zakonodaji o porodni kontroli.

San Francisco. — Ameriška liga za porodno kontrolo prične z obširno akcijo po vsej deželi, da se izboljšajo zakoni nanašajoč se na porodno kontrolo. Iz načrta, ki je bil pojasnjen pred konferenco dobrodelnih delavcev (social workers) po Henrietti Hart, ki je govorila, v imenu Lige za porodno kontrolo, je razvidno, da bo agitatorično delo vršil odbor, v katerem bo zastopanih tisoč prominentnih Amerikancev. Ta odbor bo skušal doseči zakonodajo, ki bo določevala zdravniško preiskavo za ženine in neveste, sterilizacijo subnormalnih oseb in legaliziranje znanstvene informacije o porodni kontroli, kjer se te vrste zakoni ne obstojajo. Izmed vseh 25 držav, ki dovoljujejo informacijske klinike s ozirom na to vprašanje, ima država California najboljše zakonodajo.

Zakonske ločitve naraščajo v Italiji

Največ ločitev je v industrijskem mestu Milanu in najmanj v Benetkah.

Rim, 8. jul. — Ločitve zakonov od mize in postelje — razpoka v ameriškem smislu ne obstoji v Italiji — so zelo naraščale zadnja leta. Kolikor je razvidno iz statistike, je bilo 3648 ločitev v letu 1923, leta 1926 je pa število ločenih parov poskočilo na 4077.

Milan, ki je center industrije v severni Italiji, zaznamuje največ ločitev v letu 1926, namreč 845, dočim jih je bilo v Rimu 358, Neaplu 376 in v Benetkah 268.

Velika brezposelnost v Detroitu.

Detroit. — Robert L. Gruđen, članikarski poročevalec za Federated Press, poroča, da vlada v Detroitu velika brezposelnost. Ko je pretekli teden Murray Body korporacija oglaševala v časopisih, da potrebuje "panel finisherje", je navadilo pred tovarno preko tisoč delavcev še predno je bil urad odprt.

Delavci, ki iščejo dela, oblegajo tovarne in razne upošlevalne agencije. Sem in tam dobi delo le dober mehanik.

Atentat na Ljapčeva.

Sofija, 8. jul. — Neki neznanec je v soboto streljal na bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Ljapčeva v vlaku blizu Sofije. Krogle so ubile stražnika in ranile nekaj drugih, toda cilja niso pogodile. Napadalec je ušel.

Nesreča v jeklarni.

Charleroi, Pa. — V jeklarni Pittsburgh Steel Products kompanije je bil ubit delavec Robert Usher za časa, ko je južnal. Udaril ga je drog od stroja za valjanje. Ubiti delavec zapuša vdovo in šest otrok.

10,000 letal na prodaj v obroklih.

Washington, D. C. — Aeronaftična trgovska zbornica poroča, da je program prodajanja 10,000 aeroplanov na odplačevanje v lahkih obroklih dovršen. Letala pridejo na trg v začetku leta 1930.

"KNITTERS WANTED" v lokalnih časopisih.

Pleteninarska unija pokliče na stavko tudi delavce, ki robotajo pri Blackwood Silk Hosiery kompaniji v Blackwoodu, N. J. To podjetje je podružnica Cambria Silk kompanije. Kakor v svoji glavni tovarni je bilo stopetdesetim neorganiziranim pleteninarjem pri Blackwoodu podružnici ravno predloženo "yellow dog", ki so ga podpisali s rezervacijami v svojih mislih.

GONJA PROTI STAVKARJEM V TENNESSEEU

Tajnik Lige za industrialno demokracijo obtožen bombnega napada. — Porota odklonila izrek krivde proti stavkarjem.

Elizabethton, Tenn. — Carter okraj, čigar sedež je v tem mestu, je storil vse v obupnem poskusu, da pošlje več kot sto stavkarjev, članov United Textile Workers unije, v zapore za več let. Porote, pred katerimi so se obravnavali slučaj, se niso zedile ali so pa odklonile izrek krivde proti obtoženemu. Aktivni stavkar Robert Cole je bil obtožen poškovanja umora nekega privatnega policaja, toda porota se ni strinjala z obtožbo in končno je bil Cole kaznovan na plačitev \$50 globe radi nošnje revolverja.

Najbolj spektakularna obravnava v zasedanju porote je bila, ko je država skušala implicirati Paul Porterja, tajnika Lige za industrialno demokracijo, v bombni napad na stanovanje unijskega voditelja Macka Elliota, ki je bil izvršen v začetku junija. Kot glavna priča proti Porterju je nastopil neki James M. Bice, ki je trdil, da je Porter podtaknil dinamit pod Elliotovo hišo in ga zažgal. Pomenje se je izkazalo, da je bila izjava izsiljena, ko je bil pod vplivom alkohola. Kompanijski agente so ga odvedli v več kot sto milj oddaljeno naselbino, ga omamili s piščalo in ga nato prisilili, da je podpisal izpoved proti Porterju.

Državni pravdnik je tudi skušal prikazati, da je bil Elliot v zaroti in je imel namen s eksplozijo poginiti vžrak svojo lastno hišo. Poskus državnega pravdnika je bil tako prozoren, da so porotniki takoj spoznali, da gre za navadno omreženje voditeljev stavke. Zagovorniki obtožencev so s lahkoto razstrgali "evidenco" državnega pravdnika kos za kosom na veliko veselje stavkarjev, ki so prisostvovali obravnavi.

Stavkarji so nejevoljni radi postopanja državnega pravdnika, ki je zelo pristranski in naklonjen rajnski družbi, noče pa podvesti nobene akcije, da se ugrabitelj McGradyja in Hoffmana prišenejo pred sodišče in kaznujejo. Državni pravdnik ni niti poskusil, da se ugrabitelje aretirajo, akoprav je znano, da so krivi prominentni trgovci iz tega mesta, ki so aktivno sodelovali pri ugrabljenju.

Slamska dvojčka se oženita.

Manila, Filipini, 8. jul. — Lucio in Simplicio Godino, 21-letna slamska dvojčka, sta končno dobila dovoljenje od sodišča, da se lahko ženita. Vzela bosta še ta teden Nativdiao in Victorino Malos, ki sta sestri. Sprva nista mogla dobiti poročnega dovoljenja iz razloga, da sta v fizičnem oziru "eno bitje" in če dobita dve ženi, izvršita zločin bigamije. Višje sodišče je pa odločilo, da sta dve osebi, čeprav sta zraščena skupaj na koncih hrbtenice.

Odmevi litvinskega terorja dosegli Zenevo.

Zeneva, Švica. — Protestni glas litvinskega delavstva, ki je bil pod bičem belega terorja Waldemarosove vlade, je dosegel tudi delavsko konferenco Lige narodov. Protest je bil predložen ghornci po delavski delegaciji, ki je zahtevala, da vlada Litve podpre delavce, ki so pod zvežo skupino, v kateri bo tudi gospa Bertrand Russell, soproga znanega angleškega filozofa.

Cerkev se podira med mačo; dva ubita.

Rim, 8. jul. — Stara vaška cerkev v Patadi se je včeraj podirila med mašo. Streha se je sesula in strop je padel na ljudi. Dve osebi sta bili ubiti in osem težko ranjenih.

Mussolini ne more za-troti razrednega boja

Fašisti priznavajo, da konflikt še obstoji na ekonomskem polju.

Rim, 8. jul. — Nova znamenja kažejo, da fašistični sistem korporacij ne uspeva in se ne razvija tako kakor bi radi videli fašisti. Na zborovanju zveze industrialcev, ki vključuje 80 sekcij, je pomočni minister korporacij, Bottal, sam priznal, da je velika težava z izvajanjem kolektivnih pogodb med delavci in delodajalci. Ne delavci in ne delodajalci niso zadovoljni.

Bolj glasni so bili zastopniki delavskih sindikatov ki so zborovali pred nekaj dnevi v Milanu. Pritoževali so se, da delodajalci enostavno prezirajo pogodbe in nekoje priznavati zaupnikov delavskih unij. Zastopniki delavskih unij so izrazili veliko nezadovoljnost s sedanjim sistemom.

Pomočni minister Bottal je priznal, da je korporativni sistem pomanjkljiv, kljub temu je prosi industrialce, naj ne dajejo delavcem priložnosti za povratek "mentalitete razrednega boja." Rekel je, da je fašizem odpravil razredni boj na političnem polju, toda na ekonomskem polju je še nevarnost, da se razredni boj tamkaj razmahne s novimi silami.

Fašistični listi tudi pišejo alarmantne članke o konfliktih med delavskimi unijami in delodajalci ter dajejo vse mogoče nasvete, kako je treba te konflikte potlačiti.

Delo v promogovniku pod polkoljsko stražo

Obojeni stražniki ob rovu v Indiani, dati ni več nemirov.

Danville, Ill. — Unijaki rudarji ne nadlegujejo več promogovnika pri Danu, Ind., kjer so bili izgradi 28. junija, kljub temu stoji pri šahu obojena straža noč in dan. Podnevu so tam trije policaji, ponoči pa dva in poleg tega je še deset deputirjev na straži.

Konflikt je izbruhnil, ko je družba pretrgala vse stike s unijo in najela neunijske osebe.

Mussolinijeva knjiga gre na indeks!

Rim, 8. jul. — Iz papešve države poročajo, da misli papež obsojiti na Index librorum prohibitorum Mussolinijeva dva govora v zbornici glede lateranske pogodbe, ki sta izšla v posebni knjigi. Papež ne ugajajo mnogi pasusi v knjigi, posebno pa ga jezi Mussolinijeva trditve, da krščanstva bi ne bilo več, če bi se ne bila cerkev prenehala s Palestino v Rim. — Na drugi strani fašistovske oblasti strogo pasijo na papeški list "Osservatore Romano." Cim pride tse mejo v Rim katera številka, ki jim ne ugaja, jo takoj pokupijo in uničijo.

Gre v Rusijo študirat sovjetske zapore.

Baltimore. — Mrs. W. J. Brown, članica državne blaginjske komisije, odpotuje v Rusijo, kjer bo proučevala sovjetski kazenski sistem in ruske ječe. Ona je mnenja, da ima Rusija boljši kazenski sistem kot pa Združene države in upa, da bo v Rusiji dobila bogatih informacij glede tega vprašanja. V deželo boljševo kot se poda z večjo skupino, v kateri bo tudi gospa Bertrand Russell, soproga znanega angleškega filozofa.

Cerkev se podira med mačo; dva ubita.

Rim, 8. jul. — Stara vaška cerkev v Patadi se je včeraj podirila med mašo. Streha se je sesula in strop je padel na ljudi. Dve osebi sta bili ubiti in osem težko ranjenih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LITNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naslovnik: na Zdravniški avenu (izven Chicago) in Kenosha, Wis. 10.00 na leto, 3.00 na pol leta, 1.50 za četrt leta; na Chicago in Kenosha 10.00 na leto, 3.00 na pol leta; za izposojnino 0.50.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$10.00 per year, Chicago and Kenosha \$10.00 per year, foreign countries \$15.00 per year.

One glasser po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kot ima stik s Nacelom:

PROSVETA,

2837-49 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (June 30, 1929), pomeni vašega letnega prispevka, da vam je s tem denarjem postala koristna. Poslovila je pravilna, da se vam list ne vrne.

Demokracija se je poslovila

Namreč politična. Tiata politična demokracija—kateri na čast Amerika vsakega četrtega julija strelja in pobije ter pohabi par sto ljudi—je samo še na jeziku in v knjigah. V življenju je ni več.

Ameriški filozof Will Durant je v svoji knjigi "Mansions of Philosophy" napisal politični demokraciji sledeči epitaf:

"Amerika, dežela demokracije, je odšla. Vsi poglaviti znaki njene demokracije, so odšli. Narodna izolacija (osamljenost) je pokopana v mednarodni trgovini, mednarodnih finančnih in v iznajdbah uničevalnega mehanizma, ki z lahkoto prekorači oceane.

"Osebnost izolacija je bila valod naraščajoče medodvisnosti producentov, distributerjev in konsumentov.

"Odkar stroji operirajo stroje, bodo izučeni delavci vedno manj potrebni. Znanstvena uprava je reducirala produkcijo na stopnjo avtomatičnosti.

"Svoboda naseljevanja je šla. Svoboda do zemlje je šla. Nič več ni proste zemlje, ki bi bila kaj vredna—je pa vedno več zemljiških najemnikov.

"Svoboda konkurence odhaja. Nekaj časa bo še životvarila tu in tam, toda vse industrije gravitirajo k monopolu.

"Nekdanji neodvisni trgovci v peateh velikih distributerjev; podal se je verigam grocerij, lekarn, restavracij, gledališč in drugih veriznikov. Vse je v verigah.

"V deželi, kjer vse to odhaja ali je že odšlo, je politična demokracija brez pomena in brez vrednosti."

Durant piše dalje, da to dejstvo ni samo očitno v Združenih državah, pač pa v vseh deželah, ki se industrializirajo. Toliko on.

Politična demokracija, porojena iz načel francoske revolucije in Jeffersonovega razglasa neodvisnosti pred 153 leti, je bila dobra toliko časa, dokler ni bilo velike strojne produkcije. Toliko časa je nekaj štela in živela. V dobi male obrti, rokodelstva, tekmujočih trgovcev in pretežno večine prebivalstva na farmah, kar je trajalo v Ameriki dobrih sto let po rojstvu republike, se je izhajalo s takozvano demokracijo.

Danes v prehodni dobi imamo v Ameriki interregnum. Politične demokracije v resnici ni več, industrijske demokracije pa še ni. Kdo pozna župana kaknega velikega mesta? Kdo pozna guvernerja? Kdo ve kaj delata in kdo se briga, če sploh eksistirata? Vankdo pa pozna svojega bossa v tovarni? Ta je pravi župan! Ta je guverner! Kaj ta pravi, je zakon za ljudi, ki delajo.

Kaj se povprečni Američan briga za kongres v Washingtonu? Proketo se pa briga za direktorij korporacije, ki mu narekuje plačo in v kateri ima opravka, če zahteva več plače!

Industrijski režim je kajpada avtokratičen in despotičen. En sam človek ali skupina ljudi odločuje in delavce mora ubogati. V najboljšem slučaju sme se pogajati z despoti in skleniti z njimi pogodbo.

Kadar bo delavec sam volil bossa kakor danes voli brezpomembnega župana in sam voli direktorje industrije, takrat bo industrijska demokracija. Z drugo besedo: socializem.

Bil je velik dan, slaven dan. Bil je velik in slaven dan, ker je bil lep dan. Dežja ni bilo. That's all. Are you in on it?

Organizacija ali stranka, ki se boji kritike, bodisi od znotraj ali zunaj, spada na pokopališče. To je še edini kraj, kjer "ljudstvo", ki tam biva, nič več ne kritizira.

Cikaska Tribuna poroča, da je bilo zadnje nedeljo v Lemontu "10,000 Kranjcev in Slovencev (Carniolians and Slovenes)", ki so drugi dan vavslavonskega kongresa praznovali 35-letnico svoje unije. Bog se nas res usmilil! Vavslavonki narod ni samo troimenški!

"Father" Ilija Severovič piše, da je "Hanibal ante portas." Največji sovražnik Rima, "Kranjska Podporna Jednota", je pred vratmi. Ako bi se Ilija dobro osl, bi videl, da je neki Hanibal že za vratmi...

Ali ni lepo, ko so vsi naši demokracijski listi (priatelji demokracije) sporocili, da se je narodil slovenski princ? To je lepo in milo!

Glasovi iz naselbin

Razne vesti.

Reading, Pa. — Z delom se ne morem pohvaliti, četudi delamo vsak dan, 2er plača ne odgovarja sedanjim draginjam. — Pred kratkim je tukaj naglo umrla Marija Fracol zadeta od srčne kapi. Poleg soprog zapuščila tudi šest otrok v starosti od 8 do 27 let. Pokojna je bila članica društva št. 61 JSKJ.

Naslo družstvo "Korak naprej" št. 605 SNPJ priredi dne 14. julija izlet na prostor brata Peter Kočvarja na Milmontu. Pripravljena imamo dva krasna dobitka, in sicer v zlatu, prvi je desetdolarški, drugi pa petdolarški platnik, ki boša "podarjena" — "nekomu." Ujlduno vabimo vse okoliško občinstvo, da se našega piknika udeleži. Pripravljenega bo vsa dovolj. Obenem bo ta piknik tudi proslava 25letnice SNPJ. Udeležite se ga v velikem številu in nam pomagajte k boljšemu uspehu.

Slovenska narodna podpora Jednota je imela že od svojega pričetka veliko sovražnikov, največji njeni sovražniki pa so bili in so še klerikalni zagrnisceni. Seveda, najbolj jim diši jednotina blagajna. Radi bi s tem denarjem morda kakšen samostan postavili. Naj omenim, da se je svoječasno tukaj nahajal zastopnik Ave Marije in Amerikanskega Slovenca. Poleg tega pa je imel rožne vence, ki jih je baje prodajal po pet dolarjev. No, ta pa je res lepa! Pet dolarjev za tiste jagode. Lahko se potem orje po pisnem polju kar se da, bogami!

Oni zastopnik mi je pojasnjeval, da zakaj naši rojaki v Ameriki postanejo brezverci. Pojeddo košček belega kruha, je dejal, pa košček mesa, pa kar lepo na Boga pozabijo. Mislim, da je ta zastopnik spoznal, da znamo sami zase misliti in da ne rabimo njegove pomoči, pa četudi nam jo ponuja s petdolarškimi rožnimi venici.

Bokaje iz okolice še enkrat ujudno vabim na naš piknik, ki se bo vršil dne 14. julija na Milmontu pri rojaku Peter Kočvarju. Vsi na plan tega dne, da se v prosti naravi skupno povešimo!

Anton Matijasič, tajnik.

Naše obitelji.

San Francisco, Cal. — Prišlo je vroče poletje in z njim 4. julij, rojstni dan Združenih držav, ki letos obhajajo že 153. letnico svojega obstanka. To je praznik, katerega slavi sleherni Američanec, ki se s ponosom spominja velikih moč, kateri so na ta dan podpisali ameriško neodvisnost. S tem so napovedali odprti boj angleški vladi. Veliko jih je bilo, ki so živeli takrat v dvomu, da bi ta mala skupina ameriških kolonistov bila kot angleškemu orožju, ali volja in vztrajnost, ki je spremljala ameriške revolucijonarje, je izvojevala sijajno zmago. Te kolonije so rastle in se razvijale z največjo naglico in se razvile do sedanje moči.

Prebivalstvo Združenih držav sestoji iz raznih narodnosti, ki se prelivajo v solidno skupino. Večina teh priseljencev je sprejelo državljanstvo. Združenih držav ter se stalno naselila na tem kontinentu, ker so v tej takrat neobljudeni deželi našli več izobrazbe in enakopravnosti, kakor pa v njihovi rodni domovini. Pričeli so graditi svoje domove in hišališča, ali boj za obstanek je bil tudi tukaj velik, tako da je marsikdo omagal aredi poti, predno je došel do cilja, ker njegova naravna sila ni bila kos težavam in zaprekam.

Priseljevanje iz slovenskih dežel je pričelo šele v poznejši dobi, ko je bila ameriška industrija že v razmahu. Naši izseljenci so povsod našli na silne poteškoče in spoznali so nevarnost in prepad, kateri jim je zibal naproti. Pričeli so si iskati zavetja in spoznali so edino pot rešitve v združenju. Začeli so se organizirati v razna društva in jednote.

Pred 25 leti se je zbrala v mestu Chicago skupina rojakov in ustanovili so novo organizacijo, Slovensko narodno podporno jednota. Ta jednota si je nadelala takšno nalogo, podpirati svoje člane v slučaju nesreče, bolezni in skrbeti za otroke in zapuščene vdove, katerim je kruta usoda pobrala rednika. Pri tem sama-

ritanskem delu je prevzela tudi vlogo učiteljice ter pričela delovati za izobrazbo in povzdigo slovenskega naroda v Ameriki.

V času največjega priseljevanja iz slovenskih dežel je še vladala doba črnega praznovrstva. Proti vsaki novi ideji se pa dobi sovražniki in tako je tudi SNPJ našel na razne sovražnike, kateri so se posluževali raznih nečednosti, da oblatijo organizacijo med preprostimi priseljenci. Pri tem jim ni bila nobena laž preumazana. Svetu so pridigali, da SNPJ je popolnoma brezverska in največja sovražnica vere; da sili svoje člane, da morajo zapustiti vero in tradicije je svojih pradedov, daširavno ustava in načela SNPJ jasno govore, da je v jednoti popolna svoboda vere in mišljenja.

Boji so se ponavljali leto za leto, sovražniki so padali, ali Slovenska narodna podpora jednota koraka zmagovalno po svoji zaščitni poti, ker med članstvom vlada duh prave demokracije. Število njenega članstva raste leto za leto in njeno premoženje presega milijone dolarjev. Delovanje jednote se razteza od Atlantika do Pacifika, dol v Mehiko, in na severu gori v Kanado. To je organizacija, na katero gleda s ponosom sleherni Slovenec, rojen tukaj ali v stari domovini. Celotni njeni sovražniki ji priznavajo njen sijajen uspeh. To so fakti, ki se ne dajo pobiti.

Naši starejši pionirji odhajajo v pokoj; svoja mesta prepustijo mladim močem. SNPJ je tudi tukaj bila prva izmed bratskih organizacij, ki je vpeljala koristen sistem in tako dala priliko tukaj rojenim Slovincem, da se lahko medsebojno organizirajo ter ustanove svoja angleško govorjoča društva.

Mladina se je kaj hitro odzvala klicu SNPJ ter pričela ustanavljati svoja društva, na katera danes gledamo s ponosom. Ti mladi nasledniki pionirjev pridno vzpirajo razne igre ter gojijo sport, s katerim so si pridobili spoštovanje in priznanje pri drugih narodih. Mladi bojovníki se ne aramujejo svoje narodnosti ter neustrašno propagirajo ideje svojih očetov.

Tako je drugod, kaj pa pri nas v San Franciscu? Ali bo tukajšnja slovenska mladina spala kar naprej? Vstanite in prebudite se, ker je čas, da pridete na plan in pokazate, da ste slovenske krvi. Saj je še sloviti Amerikane Benjamin Franklin zapisal, da kdor se aramuje jezika rodne matere, tak ni vreden, da drugega govori. Slovenska narodna podpora jednota vam daje popolno svobodo jezika, in ob njej ni petindvajsetletni vam molli roko v pozdrav in vam odpira vrata na široko, kliče vas, da pristopite pod njeno okrilje, kjer boste našli izobrazbo in voljo do dela za napredek. Ona vam bo stala ob strani v slučaju bolezni in nesreče. Saj SNPJ kot skrbna mati spremlja svoje člane od zibel do groba. Po smrti pa varuje svoje, ki so ostali zapuščeni.

Fantje in dekleta v San Franciscu, strnimo svoje sile skupaj in ustanovimo angleško govorjoče društvo pod okriljem SNPJ, kar bo v korist in ponos naselbin. — V. R. Loharner.

Proslava obitelji.

Glencoe, O. — Delavske razmere so tu prav pod ničlo, ali vseeno sem se namenila, da se odzovem povabilu društva št. 13 in društvu št. 640 SNPJ, katera sta priredila petindvajsetletnico in enoletnico svojega obstoja v dvorani na Boydsville, O.

Zbrali smo se ob blizu in daleč. Človek se počuti takoj nekako prerodenega, ako vidi, da se člani zanimajo za take prireditve.

Predsednika gl. nadzornega odbora br. Zajca sem že preje poznala, in sem vedela, da je izoboren govornik, kar je pokazal tudi na tej prireditvi; povedal nam je mnogo koristnega.

Gl. podpredsednika br. Lotricha sem videla pri tej prireditvi prvič, in takoj pri prvem nastopu sem spoznala, da je to mladenci na svojem mestu. Njegov govor je bil pomemben in podučljiv za nas, stare in mlade; da bi mu le veliko naše mladine sledilo v nazorih in delovanju.

Mladinsko društvo s svojo godbo sem slišala še pred letom

dni, ali moram reči, da je od leti napredovalo 100% in društvu št. 13 je lahko pomogo na svoj mladi naraščaj. To društvu tu v bližini za vzor pri naprednem delovanju. Tu se lahko vidi, kaj dobra volja in skupnost premoreta.

Okoli štedilnika so se naše pridne članice sukale na vso moč. Vse so hotele pokazati, da se znajo tudi sedaj še sukati kakor mlajše, čeprav njih društvu obhaja že svojo 25 letnico. Bili smo res v vsem dobro postreženi.

Kar sem pogrešala, je bilo par ubranih glasov, da bi nam dvignili arca kvilku, ali tudi v tem oziru društvu št. 13 in št. 640 lahko v bodoče še nekaj storiti, saj podjetnih in vzornih članov ne manjka.

Končno želim društvoma št. 13 in št. 640 obilo uspeha ob njihovi petindvajsetletnici in enoletnici, da bi v bodoče še bolj napredovala na članstvu in delu za skupno delavsko stvar.

Citateljem Prosvete pozdrav! Albina Kravanja.

Subijev koncert.

Butte, Mont. — Slovenci v Buttu smo imeli dne 23. junija redko prilichnost, slišati našega glavnega solista Anton Subija.

Udeležba je presegala najbolj navdušeno pričakovanje — dvorana je bila namreč kljub strašni vročini do zadnjega kotička natlačena. In Subelj je bil menda "svoj najboljši," ker takega petja še nismo nikdar slišali od najbolj slavni baritonov, daš smo včasih plačali tri dolarje za sedež gor v "nigrovih nebesih."

Zares smo Slovenci lahko ponosni, da imamo tako odličnega umetnika pesmi, ki si je pridobil priznanje ne samo med Slovenci, temveč tudi med drugimi narodi, posebno Amerikanci. Za časa njegovega bivanja v Buttu so tukajšnji dnevniki dnevno pisali o njem in sicer na prvi strani in njegova slika je bila priložena trikrat.

V ponedeljek, 24. junija je pel za tukajšnji Kiwanis klub. Pel je, čuje in strmite, pretežno večino slovenskih pesmi. Prisotni so ves čas njegovega petja stali, kot izredna čast umetniku in njegovi pesmi. V sredo zjutraj je pel na tukajšnji radiopostaji slovenske, nemške, italijanske in ameriške pesmi, na kar se je poslovlil (po radiu) od svojih čestilcev; vlak ga je odpeljal iz naše naselbine. Vsi, ki smo ga slišali, kakor tudi oni, ki ga niso, želimo, da se zopet kmalu povrne na ponovni koncert.

Prireditve je bila kulturno velikega pomena za našo naselbino. Oživila nam je našo narodno zavest, ki je bila tukaj v bolj slabem stanju. Mnogi, ki so si prej šteli v nekako nesrečo, ker niso bili Nemci ali saj Švedi, zdaj s ponosom pripovedujejo Amerikancem, da so tudi oni Slovenci. Najlepše pa je bilo to, da smo Slovenci zaenkrat pozabili tisto maloverdno strankarstvo, ki se tolikokrat pojavlja ob takih prilikah. Vse slovenske organizacije so delale vzajemno in nobena ni gledala na svojo lastno reklamo. Samo ena organizacija, ki pa ni slovenska, a ima nekoliko vpliva na Slovence, je poskušala mešati štrono, a ni bilo dosti uspeha.

Frank E. Jenker.

Zabave pečlarjev.

Loretta, Wis. — Pečlarji se navadno pogovarjajo vedno kaj smešnega, toda "Trije mušketirji," pod katerim imenom je naša trojica znana v Chicagu, so enkrat napravili izjemo, ko so se dogovorili, da odrinejo na dolgo pot v državo Wisconsin.

Ko sem stavlil predlog, da se odpeljamo z našo "litrko" na farmo mojega očeta, sta bila sopečlarja takoj zadovoljna s predlogom. Kupili smo v lekarni steklenico dobrega masila za našo "šajtrgo," da ne bi na dolgem potu omagala. To je bilo potrebno, kajti potem smo brželi s tako naglico, da nam je kar sapo jemalo. Razume se, da zabave nam ni manjkalo. Pepe in Janez sta dobra pevca in sta pela kot škrljanka, ko smo drveli mimo lepih farm proti našemu cilju.

Ribolov je bil naše veselje in največja zabava. Janez je imel pri tem polu največ sreče, midva s Pepetom sva pa imela

Glasba kot živilo

O tem veleslanim predmetu pripoveduje zdravnik dr. K. Singer, intendant mestne opere v Berlinu: O zdravilni moči glasbe govorijo legende in pravljice. Grki so učili, da mora ona glasba, ki more sama povzročiti bolezenska motenja zavesti, taka motenja tudi odstraniti. Pot, ki so jo Grki hodili, je bila ta, da so z vedno ponovnimi določnimi zvoci in glasbenimi milki dvignili bolezenski efekt do skrajnosti, nakar je prišlo do krize. Mislili so, da bodo s tem načinom afektnega kopčenja ozdravili fantazijske ideje, zlasti one verakega značaja. A tega terapevtskega vpliva ni imel vask ritem in vaska melodija, tudi ne vask glasbeni instrument. Pri zdravljenju verake blaznosti so uporabljali flavte kot posebno zdravilen instrument; služile so v prvi vrsti izrazu melodije. Nekateri flavtni spevi so postali slavni kot povzročitelji navdušenja. Pri bolnikih so govorili potem o očičenju. Kaj so razumeli Grki z besedo "ozdravljenje," tega ne moremo presoditi. Veliki Teofrast je pripisoval vpliv glasbe na dušo občutljivosti sluha. Diogen iz Seleukije je mislil, da more dovesti glasba voljo do pozitivnega dela ter da ima na ta način direktni vpliv na funkcije telesa. Tudi Stari in Novi testament navajata mnogo zgledov o vplivu glasbe na bolne in na duševno trpeče. Ne smemo pozabiti, da pri gotovih vrstah duševnega vplivanja, zlasti pri sugestiji z bedo, že odgovorjena beseda sama s posebnimi nijansami naglasi in ritma prihaja v oko in v dušo pacienta kot godba.

Tu ima zdravniški poklic kar muzikalno komponento: Kakor prišli poklic dobrega zdravnika, da prisluškuje duši pacienta ter da raziskuje ritem in melodijo njegovega duševnega življenja, tako tudi glede godbe ne bo rad obstal samo pri zunanostih in površnostih. Pri izbiri bleščee — zunanje in trpk — notranje godbe muzikalni zdravnik ne bo izbral onega glasbenega dela, ki sicer najbolj ugaša. Rajši se živji v svet, v katerega je težko prodrati, kot pa da bi zgubil svoje delo in svoje zanimanje v le preveč udobnih zvokih. V stvarih okusa se drži medicine večkrat virov učnega mnenja. A vaje je, da slihi ritem življenja polagoma na bitju arca in na dihanju; vaje je, da uči izenačenje miru in gibanja kot neobhodno potrebno za fizično zdravje, da goji obliko kot individualno, da spozna stisnjenje organov kot življenjsko potrebo, da mu je snovna izmenjava duše in telesa nekaj zdravega; s tem se zdravniku in njegovi bližnji okolici vtisnejo temeljni pogoji muzikalne ritmike, oblike in barve tudi posebno ostro. Vaje in obvezan, da omiljuje duševne bolezni, sporna medicine v glasbi zdravilni vir za bolečino in stisko in se ga poslužji. Pozna simetrijo vsega, kar organizirano raste, in jo zahteva tudi v umetnosti. Močna udeležba medicine na hribah človeštva tudi v čustvenem oziru dvigne njene zastopnike laže do sanjske slike, ki nam jo glasba tako lahko pričara. Pot od življenja resničnosti do zamišljenega ideala v umetnosti postane zdravniku dolžnost. To so res lepe besede.

Letos je sto let, kar se je rodil na otoku Rujanu na Nemškem glavni kirurg in prof. dušnega vavučilišča Dr. Theodor Billroth.

V Nemčiji je bilo 1928: zdravnikov 41,844, zdravnic 1739, lekarnarjev 10,329, lekarnarice 244, babic 29,348, zobozdravnikov 8126, zobozdravnic 340, zobotehnikov 13,275, zobotehničark 1787, bolničarjev 14,033, bolničark 74,839 (posvetnih in redovnih). Otroke dojenčke je negovalo 2280 šenskih oseb, otročnice je negovalo 1283 šenskih oseb.

smolo. Čas nam je hitro potekel in počitnice so se bližale h koncu. Treba se je bilo zopet odpraviti proti Chicagu, kajti vedeli smo, da naša dekleta jokajo za nami in nas teži pričakujejo. — Joz Golob.

Pravična distribucija

Chicago, Ill. — Vedno več je ljudi, ki se pečajo z vprašanjem, zakaj živi še toliko ljudi v pomanjkanju v najbogatejši deželi na svetu, Ameriki. Še ni preteklo veliko let, ko je bilo vprašanje, kako povisati produkcijo, zelo važen predmet, s katerim so se ekonomski mnogi pečali. V teku zadnjih let stopa na površje pa drugo vprašanje, s katerim so se pričeli baviti ekonomski in drugi strokovnjaki v gospodarstvu. To vprašanje je vprašanje pravične distribucije.

Ko je bil Hoover še načelnik trgovskega departementa zvezne vlade, je imenoval odbor sestojč iz strokovnjakov, in je temu odboru dal nalogo, da preuči gospodarske spremembe v ameriški industriji in posledice teh sprememb za ameriško ljudstvo. Ta odbor se je posvetil vprašanju produkcije in distribucije in pred kratkem objavil poročilo.

V tem poročilu pravi D. S. Kimball, načelnik tega odbora, da je edini razlog za obstoj pomanjkanja med precej velikim delom ameriškega delavstva ta, kar je vprašanje distribucije še docela nerešeno. Ameriški strokovnjaki so se že veliko pečali z vprašanjem produkcije; nihče razen majhnega kroga delavstva, največ socialisti in drugi radikali, si ni dosedaj zanimal za socialno vprašanje blagovne distribucije. Amerika danes lahko producira veliko več kot pa ima trga za svoje izdelke; to ve vask delavec, ker vprašanje, kdaj dobi "lay-off" ali pa izgubi delo, je vedno pred njim. Ta aparat produkcije se vedno izpolnjuje; ali ker delavstvo ne prejme dovolj velikih plač, da bi moglo pokupiti nazaj tisto, kar producira, in ker je poleg tega vprašanje potrate nerešeno, postaja ekonomska in socialna situacija te dežele vedno bolj pereča.

Poročilo tega odbora je zelo obširno in objektivno. V njem odbor podrobneje analizira faktorje, ki so odgovorni za obširno transformacijo ameriške industrije. Značilno v tem poročilu je dognanje, koliko investiranega kapitala pride na posameznega delavca, oziroma koliko se je ta kapital zvišal: V letu 1849 je prišlo \$560 v industriji investiranega kapitala; v letu 1925 je ta svota znašala \$5000, kar pomeni devetkratno povišanje. Značilno v teh številkah je to, da obenem pokazuje izredno pravzaprav pomenijo, da je mašinerija izpodrinila strokovno izvežbanost, ki jo je posedoval nekdanji izučeni delavec.

Poročilo tega odbora tudi pravi, da je privatni iznajditelj že do malega nepoznan v bitje v ameriški industriji. Danes ima že skoraj vsaka kompanija, posebno pa vse večje korporacije, svoj laboratorij, v katerem eksperimentirajo in raziskavajo inženirji. Delajo za plačo, silni kot delavci pri benču, in vse kar producirajo v laboratorijih, ni delo posameznega inženirja, pač pa kolektivni produkt cellega štaba.

Perpetuum mobile — bodočnost letalstva?

Hipoteza o "nekončnem letu," kakor jo postavljajo ruski učenjaki Rintin. — Brzina letala več tisoč kilometrov na uro.

Že odkar je tehnika začela osvajati svet, so ljudje ukvarjali s problemom naprave, ki ne bi večno tekla sama od sebe. Toda fizika nam uči, da se vsako telo giblje le toliko časa, dokler ga ne začno ovirati v gibanju zunanji vzroki. Zato so vsi poskusi za konstrukcijo takšne naprave propadli. Ljudje, ki so se bavili z njimi, so pozabljali na kardinalni princip, da brez dotoka energije ni življenja dinamiki. Motili so se v svojih nazorih v snovi in sili.

Sedaj pa poročajo iz Rusije, da je profesor Rintin, nastavnik zavoda za promet v Leningradu, začel velikopotesne poskuse, ki obetajo senzacionalne rešitve in se v svojem koncu nemizijo približujejo problemu nekončnega poleta, poleta brez pogonskega goriva. O načelu, ki ga vodi pri njegovih raziskovalnih delih, je Rintin izjavil sledeče:

Letalu, ki bi doseglo stratosfero (to je zračno plast nad zemljo, kjer ni več oblakov), bi se v višini nekaj tucatov kilometrov nudila možnost direktno prebrske s kislikom in vodikom v tistem razmerju, ki daje pogoje za poikalni plin. Seveda bi pa bilo treba to mešanico šele primerno zgostiti. Ta proces bi pospeševal turbokompresor, ki bi se pogljal v startu s pomočjo goriva ter bi bil pozneje v stanju preskrbovati se sam z dobavljanjem in komprimiranjem kisika in vodika v nadzemnem prostoru. Naprava, ki bi dosegla to možnost, bi tekla potem sama od sebe.

Razume se, da so za polet v območje stratosfere potrebne posebne naprave, ki bodo letalo pognale v veliko višino. Treba bo izumiti primerno katalpulto, reaktivne aparate in druga sredstva. Toda če bi letalo v opisanih razmerah enkrat doseglo stratosfero, bi bilo vprašanje nekončnega poleta najbrže rešeno. Aeroplan bi krožil nenehoma okoli zemeljskega krogle in bi lahko dosegel brzino nekaj tisoč kilometrov na uro.

Moderno tehniko in človeka bodočnosti čaka kaj torej še velika presenečenja.

Kovač je prišel prepozno v urad in ga je zadel njegov predstojnik ostel. "Oprostite, gospod, prepozno sem se zbudil in sem imel za oblačje komaj deset minut časa."

"Kaj se pravi to! Jaz ne rabim za oblačenje nikoli več kot deset minut."

"Ja, ašpak jaz sem se tudi umil."

Vesti iz Jugoslavije

REFORMA NOTRANJE DRŽAVNE UPRAVE V JUGOSLAVIJI.

(Izvirno.)

Ljubljana, 20. junija 1929.

Ob obletnici dogodkov v skupščini nam sporočajo iz Beograda, da je kralj podpisal zakon o notranji državni upravi.

Glavna načela tega zakona so:

1) Zakon izvajajo načelo koncentracije imperija, to se pravi, vse državne posle izjemno vojaških, finančnih in sodnih poslov bodo izvrševale splošne državne oblasti.

2) Vsi državnoupravni posli se rešujejo pravilno v dveh instancah. Proti rešitvam teh instanc ni priziva na tretjo instanco.

3) Delokrog ministrstva se omejuje na nadziranje. Ministrstvo samo ne rešuje nikakih zadev v prvi instanci izjemno o njih, ki so z zakonom izrecno predvidene.

4) Ukinja se avtomatično napredovanje uradništva. V bodoče bodo napredovali napram kvalifikaciji. Enako načelo bodo uvedli tudi v sodni stroki.

5) Zakon predvideva posebne disciplinske predpise za disciplinirane sodišči pri velikih županijah in v ministrstvu notranjih del.

6) Zakon izdaja v kar mogoče strogi obliki načelo popolne depolitizacije uradništva. Upravno politični uradniki, ki se bodo politično ali partizanski udeleževali, bodo kaznovani z globo, odpustom in z odvzemom pokojnine.

7) Osvajeno je načelo, da sme postati upravno-politični uradnik le človek s fakultetno izobrazbo (pravnik). Veljavnost te določbe pa je za enkrat suspendirana za dobo petih let.

Zakon postavlja tudi nove nazive posameznim višjim uradnikom in sicer se bo n. pr. veliki župan imenoval odalež župan, veliko županstvo kot oblast pa samo županija. Sreski poglavar se bo imenoval sreski načelnik. Župan mesta kot šef magistrata se bo imenoval mestni načelnik.

Dalje uvaja zakon splošno kontrolo nad vsemi gospodarskimi, kulturnimi in drugimi organizacijami.

V podrobnostih se še nadalje določuje:

Dosedanje policijske direkcije se bodo imenovali policijske uprave, na čelu teh uprav bodo upravniki policije.

Občine s sedežem sreskega načelnika bodo morale nositi vse stroške za prostore načelnika kakor tudi za stanovanje načelnika in služitelja. Prav tako bodo občine dolžne tudi plačati izdatke za namestitve policijske uprave, za notranjo opremo, razsvetljavo in kurjavo ter na podlagi posebnega sporazuma tudi specialen prispevek za vzdrževanje osebja.

Pravice do kaznovanja so za nekatere oblasti razširjene. Tako sme n. pr. sreski načelnik kaznovati radi nedostojnega obnašanja, za rušitev javnega reda in miru, morale kakor tudi radi nedostojnega obnašanja napram oblasti in uradnim osebam z zapornim do 10 dni ali z globo do 500 Din.

Za uradnike bodo torej sprejemali le absolvirane pravnike, vendar stopi ta uredba v popolno veljavo šele z letom 1934. To menda radi tega, ker bi morali pač v južnejših krajih spreminiti vse dosedanje ali vsaj skoro vse dosedanje sreske načelnike, katerih le redko kdo ima pravno izobrazbo, so se pa državi in režimu izkazali kot dobri državni uradniki, dobri načelniki srezov itd.

Uradniki, ki dobe malo letno omeno, izgube 20% svojih prejemkov za leto dni ter se jim ta doba ne šteje v rok za napredovanje. Kdor dobi v dveh zaporednih letih slabe ocene, izgubi 20% prejemkov, v tretje pa izgube službo in pokojnino se jim bo izplačevala brez doklad. — Župani (veliki) in sreski načelniki imajo pravico do stanovanja, kurjave in razsvetljave v naturi. — Politično-upravni uradniki imajo po 35 letih efek-

tivne službe pravico zaprositi za upokojeve.

Poglavje o depolitizaciji državnih upravnih uradnikov prepušča političnim upravnim uradnikom in uslužbenecem vsako izpovedovanje strankarske pripadnosti in vsako strankarsko delovanje ter vsako strankarsko eksponiranje v kakršnikoli obliki. Kdor se proti temu pregreši, ga bo notranji minister kaznoval prvič z globo, drugič z odpustitvijo, tretjič z zmanjšanjem pokojninskih prejemkov in četrtič s popolnim odvzetjem pokojninskih pravic. — Tudi bodo morali nositi uniforme kakor jih bo predpisal notranji minister.

To so v glavnem določbe tega novega zakona o državni upravi, ki smo ga dobili za obletnico — skupščinskih strelcev. Ako bodo besede meso postale, bomo še le videli in občutili.

20. junija 1928.

Ljubljana, 20. junija 1929.

Eno leto je danes od tega, kar je Puniša Račić v parlamentu dvignil svoj revolver ter streljal v opozicijo. Opozicijo so tvorili tedaj predvsem prečani zbrani v radicevski in demokratski Pribičevićevi stranki. Ti so vodili hud boj proti vladi, v kateri je sedel kot notranji minister naš dični Slovenec dr. Korošec. Vlada je podzvala vse mogoče stroge mere proti opoziciji, ustavljala je opozicijske liste, jih plenila, posameznike aretirala dan za dnem, dr. Korošec je dal svoj blagoslov. Napetost med vlado in opozicijo je rastla, parlamentarna borba je prešla v prepire s psovkami in očitki, opozicionci so zgrabili sleherni sredstvo, da so udarili po vladi, da bi sami delali prav tako, če bi bili na vladi. Tako so demokratski poslanci vlagali apele na vlado, naj pregleda poslovanje beograjskih policijskih in prelovalnih zaporov, glavniče ter v tem oziru servira vladi v parlamentu celo kopico hudih očitkov z ozirom na glavniče. Borba krog interpelacije opozicije je v tej zadevi je bil naravnost vroča. Vladi je bilo tudi neljubo, da je inozemstvo tako zvedelo za dogodke, ki so se odigrali v glavnici, da je izgubila Jugoslavija v tem oziru svoj ugled ter so jasno še huje nastopili proti opoziciji. Vlado poslanci so na vsak govor opozicije odgovarjali z jezo. 19. junija lani se je radikalski srbski poslanec Popović povzel v skupščini do groznice, da bodo padle glave opozicioncev, če ne prenehajo s svojim delom. Grožnja je bilo resno jemati in na dan 20. junija so radikalski poslanci prosili svojega vodjo Stjepana Radića, naj bo ves dan v skupščini tih in naj ne dela medklicev.

In vendar — naslednjega dne se je zgodilo. Radićev dr. Pernar je baže zalucal črnogorskega poslancu Radiću v obraz očitek korupcije in plačkanja — ta je segel v žep, izlekel revolver in ustrelil proti Pernarju, naka je zaklical: "Kdor se postavi med mano in Pernarja, bo poginil." In Radić je mirno izstrelil 6 strelcev. Narodno skupščino je okrvavila kri hrvaških voditeljev Stjepana Radića, Pavla Radića, Stjepana Basarička, Pernarja in Grandja. Prvi je na ranah podlegel dva tedna kasneje, naslednja dva sta umrli v skupščini takoj, zadnja dva pa sta bila samo lažje ranjena. Radić je po izvršenem delu lepo izginil iz skupščinske zgradbe, šel v neko stanovanje, tam napisal nekaj pism in se potem sam javil v oblastem.

Opozicija je videla, da so jih v skupščini pozdravili s strelci, njih, zastopnike hrvaškega naroda. Usaknili so se iz Beograda v Zagreb ter izjavili, da ne pridejo v Beograd poprej, dokler ne bodo žrtve zadocene.

Drugod bi v takem krvavem incidentu vlada podala demisijo, naka je ni. Spremenila se je vlada v toliko, da je prišel vanjo kot ministri predsednik dr. A. Korošec. On, duhovnik, je prišel, da blagoslovi vso krmino tradicijo skupščine. Vlada je nastopala kljub temu še huje proti opoziciji. Sklenila je med drugim, da črta poslanske dne-

nice vsem prečanskim poslancem, ki se skupščine ne udeležujejo, sami pa so kljub manjkanju mnogih poslancev le po mirno vsilili dalje seje parlamenta, sklepali uredbe, sprejemali zakone in mirno vodili barok dalje.

Dokler je niso prifurili do režima, ki ga imamo danes. Kralj je spoznal, da med njim in narodom ne more biti nobenih posredovalcev več ter je vso oblast vzel v svoje roke. V proglasu je napisal tudi, da so se vsi dotedanji voditelji političnega življenja v državi pokazali nezmožne.

Imenoval je novo vlado, nov ministrski svet, ki mu je na čelo postavil generala Pero Živkovića, ministre pa je imenoval iz deloma nove ljudi, večinoma pa je obdržal za ministre dotedanje voditelje političnega življenja, ki se je izživelo ...

Kakšen je sedaj položaj pri nas, vam utegne biti znano po poročilih o poslovanju vlade, da obdrži mir v državi. Jasen postaja.

Danes je obletnica strelcev v parlamentu.

Pred letom dni so opozicionisti listi pripadali silne članke o tem umoru poslancev v skupščini. Ljubljansko "Jutro", neoficijsko glasilo demokratske stranke, ki je bila tedaj v opoziciji, je pisalo silne protirežimske članke, pisalo hvallilne članke o Radiću itd. — V veseljem zabavalo manifestacijo Hrvatov ob priliki pogreba teh žrtv.

Danes ob obletnici teh dogodkov se ga ne spominja več niti z besedico, niti z besedico toplega spomina ... Da, meščanstvo!

Jugoslovanski razbojniki pred pariškim sodiščem. — Pred pariško poroto so se te dni zagovarjali vlomilci, ki so rodem Srbi in ki sta se jim pri njihovih dejanjih pridružila še en Francoz in en Italijan. Načelnik te skupine vlomilcev je bil Milan Djorić, Srb. Po pariških bogatih stanovanjih so izvrševali vlomne kraje, zlatine, bisere in dragocenosti. Tako je ta skupina izvršila tudi vlom v češkoslovaško poslanstvo v Parizu ter pokradla poslanikovi čeni vse dragulje. Te vrome pa je večinoma izvrševal Djorić sam, imel pa je tudi pomagače. Pred poroto je bil Djorić obsojen na 10 let težke ječe in na 10-letno prepoved bivanja v Parizu oz. Franciji sploh. Ostali pomagači so bili kaznovani z manjšimi kaznimi.

Ob zaključku letošnje gledališke sezone.

Ljubljana, srednj junija 1929.

Po raznih težavah, dviganjih in padanjih je dramsko gledališče dne 15. t. m. zaključilo svojo sezono 1928-29. Zadnje premijere v dramo so bile: Claude Ferejev dramatisiran roman pod naslovom "Bitka". Romani Rolandova "Igra ljubezni in smrti", Cerkenikovo tragedijo "Greh" ter premijero in krstno predstavo Ouida "Pisak se smeje".

Razen Cerkenikovega "Greha" je vse ostale tri premijere izvedel režiser Ciril Debevec. Ferejeva "Bitka" je mikala s svojo eksotičnostjo: godi se na Japonskem. Vendar je videti prozorno, da jo je napisal Evropec in da služi Japonska bolj za dekoracijo. Iz uprizoritve same pa je dihala ta "dežela cvetja", dekoracije kakor tudi igranje v kolikor se tiče življenja v kretinjah, je bilo ustrezno. Da ni bilo položeno toliko truda v to delo, hotenja, ustvariti nekaj (po katekizmu pomeni ustvariti iz nič kaj narediti) — ne bi komad uspel tako kot je. Odrake težkoče so bile z zadnjim dejanjem, ki se godi v oklopnem stolpu bojne ladje. Čast gre naši gledališki delavnici, ki je po narčnih slikarja Vavpotiča izdelala to oklopni stolp kar mogoče dobro. Glavna trojica nastopajočih oseb, ki so jo igrali Levor, Skrbineš in Šaričeva, je s svojo jo dobro igro reševala večer. Kot rečeno: ustvarili so nekaj.

Rolandova "Igra ljubezni in smrti" ima za ozadje svojemu dejanju francosko revolucijo. Kakor smo gledali pri Buchnerjevi drami "Dantonova smrt" prav francosko revolucijo z njenimi voditelji, tako služi tej drami revolucija samo za ozadje. Na odru doživljajo borbo ljudje, ki jih je revolucija uda-

nila, revolucija, ki je udarila tudi lastnega puntarja Dantona. Mož, žena in begunec — med temi tremi se odigrava dve tri ure groze, ljubezni in spoznanja. Mož je v konventu, ko tirja Robespierre aretacije in smrt pravih, klenih revolucionarjev, Dantonov. Glasovanja za ta predlog se mož ogne z begom domov iz konventa, da mu ne bo treba vprčo vseh izreči sodbo nad junaki revolucije. Njegova žena je med tem sprejela v stanovanje begunca, ki ga ljubi. Ko se mož vrne, strti po zadnjih dogodkih in spozna ženinjo ljube, sen do begunca. In ta uprav rolandovski značaj jima hoče pomagati celo pri begu. Izroči jima potne listine, ki mu jih je bil izročil neki prijatelj, da bi po begu in svojo ženo preko meje, ker je s svojo odtegnitvijo od glasovanja postal nezanesljiv in bi ga utegnile oblasti prijeti. Te potne listine preda ženi, naj po begu z beguncem preko meje in je pripravljen žrtvovati sebe zaradi ljubezni teh dveh. Po tem dejanju spozna žena svojega moža in velikega človeka v njem, zavrne vse načrte, raztrga potne listi ter z možem ob kamninu sedeč mirno pričaka surovih rabljev Robespierre. Begunec zbeži. — To je revno podana vsebina te igre, a kdor pozna človeka in pisatelja Rolanda, bo zaslučil vso moč igre. — Uprizoritve je vodil režiser Debevec. Z uvodno razigranostjo na odru je pripravil močan kontrast pravega obrazu igre, glavni igralci pa so se potrudili kar najbolje. Morda je kriva utrujenost igralcev, ki so vsi preveč obremenjeni, zlasti še ker se je vrnila premijera te težke stvari h koncu sezone, da se jim kljub temu ni vse najbolj posrečilo. Najboljši je bil pač Levor kot mož. Begunec je igral Jan, ženo Šaričeva.

Ouida drama "Pisak se smeje" je bila premijera za Ljubljano in kratko predstavljala sploh. Avtor, Anglež Ould, tajnik Pen-klubov, se je lani mudil v Sloveniji ter se je pri tej priliki seznanil z našimi književniki. Svojo najnovejšo dramo "Pisak se smeje" je dal v prvo uprizoritve. Dali so jo samo enkrat, ker se je drama nahajala tik pred zaključkom sezone. Tudi njo je režiral Debevec.

Nekaj novejših igralcev našega gledališča, ki igrajo prvič na našem odru kot člani našega gledališča, je hotelo predstaviti svoje moči v uprizoritvi Cerkenikove tragedije "Greh". Režiral je in inasceriral Bratina, ki je igral tudi vlogo moža. Poleg njega so nastopali v vlogi žene Gabrijelečeva, v vlogi ljubimca Kaukler, prvega moža pa je odigral Jerman. To je bila tudi prva uprizoritev tega dela v Ljubljani. Kritika piše, da "Greh" ni uspel.

Za zadnji večer te sezone so dali "Romeo in Julijo", s katero je bila sezona tudi lani otvorjena. Gostovali so štirje mariborski igralci.

To je bila zadnja predstava te sezone, katere pregled objavimo v eni prihodnjih števil.

V Beogradu sta prišla S. Watson in H. Wendel, oba publicista, ki ju je beograjska univerza izvolila za svoja častna doktorja kot izredna prijatelja Jugoslaviji, ki sta napisala že mnogo člankov o naši državi in naši politiki. Te dni bosta svedočno promovirana na beograjski univerzi kot doktorja honoris causa (iz časti). Hermann Wendel je nemški socialist, ki je napisal že mnogo knjig o Jugoslaviji, med drugim silno obsežno "Borba Jugoslovancev za ujedinjenje in svobodo", ki so jo morali Srbi šele prevesti, da imajo sploh kakšno knjigo o zgodovini borbe za nastanek države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Oba sta skoro vsako leto v Jugoslaviji v studijske svrhe.

Velik požar v Zg. Benici. Vas Zg. Benica pod Sv. Joštom je zadela 24. jun. velika nesreča. Zgorelo je trem posestnikom sedem objektov. Požar so povzročili okrog 12. nadzorovani otroci, ki so se igrali z vžgalicami. Ognenj se je naglo širil in videl se je daleč. Na pomoč so prihiti gasilci iz Kranja, a je bil ogenj že na vžiku. Iz Kranja je prišla tudi orožniška patrulja. Škoda se ceni na pol milijona dinarjev.

All naj uživamo presno hrano?

O tem vprašanju, ki je posebno važno za poletne mesece, je spisal profesor dr. Karel von Noorden v reviji "Die Umschau" zanimivo razpravo, ki iz nje posnemamo:

Vprašanje sirove ali presne hrane se tiče v glavnem sočivja in sadja, deloma tudi žitnih seditsev, dočim je le malo v zvezi z animalnimi snovmi kot so mleko, jajca i. dr. Kar se tiče mleka, je vprašanje samo higijensko: da dobimo mleko, ki zanesljivo ne vsebuje okoližljivih kalic. Če je ta pogoj izpolnjen, tedaj ne more nihče dovolj priporočati uživanja nekuhanega mleka, smetane in sirovega masla, saj se taka hrana uživa že tisoletja. Toda težava je v tem, da imamo vse premalo jamstva za nje higijensko brezhibnost. Vsi skrbnemu trženju nadzorstvu se čisto daga, da naležajo ne samo otroci, ampak tudi odrasli z uživanjem presnega mleka ali smetane (mного redkeje sirovega masla) težke infekcijske bolezni, kakor so legar, paratfus i. dr. Sem štejejo tudi sir. Nekuhana jajca se uživajo že od pametiveka. Nekoč se je uživalo tudi sirovo meso — toda k temu se ne bodo brčias vrnili niti najbolj vneti pristaši nekuhanne hrane. Izmed rastlinskih maščob so že dolgo v rabi razne vrste olja in oljnatih sadeži, n. pr. orehi in mandlji. Rastlinske maščobe nimajo skoraj nič masti sproščujočih vitaminov A in D.

Das je sirova hrana za oči veliko in tudi vemo o nji, da se lo nasiti, ima vendar prav malo kalorij (t. j. redline vsebine). Če jo uživamo brez maščobnih dodatkov ali jo vsaj zelo slabo zabelimo, tedaj je prav primeren za one, ki se šele razdebiliti. Takim ljudem je treba posebej priporočati uživanje sočivja ali zelenjave; predvsem naj jedo veliko solate z neznamitnim dodatkom olja in ne mnogo orehov.

Sirova hrana ima malo beljakovina, kar jo priporoča pri nekaterih obstojnih boleznih in pri sladkorni bolezni. V teh primerih pa je važno še to, da pri sirovi hrani ne resorbirajo črevesa vseh beljakovin, zato gredo ti ostanki naravnost v blato, s čimer se razbremenjujejo obisti. Pri užitem sadju resorbirajo črevesa skoraj vse, kar je v njem hranilnega. Ze l. 1902. sem jel propagirati svoj izaledek, da ima kura, s sadjem in sladkorjem zelo ugoden vpliv na potek nekaterih nevarnih obstojnih bolezni. Takrat sem nalezl na velik odpor: po poldrugem desetletju je moj izaledek splošno priznan. Blagodejen vpliv sadne kure na ljudi, ki bolehaajo za sladkorno boleznijo, si razlagamo s tem, da ima ta hrana minimalno beljakovinsko vsebino in da je brez vsake maščobe, s čimer se silno zmanjša izločevanje sladkorja in zlasti azetona.

Rastlinska presna hrana je prosta tako z vseh purinskih teles (ki ustvarjajo kislino sečnega), kar velja tudi za nekatere animalne snovi (mleko, jajca, maščobe), zato je priporočljiva vsem, ki so bolni za protinom in za drugimi oblikami sečnokislje diateze.

Rastlinska sirova hrana ima tudi malo soli; v tem pogledu nadkriljuje celo mleko. Sirovo sočivje ne zahteva zaradi tega, ker ima samo dovolj drugih mineralnih in aromatičnih snovi, da bi ga solili in ga šele tako napravili užitnega. Visek doseže v tem pogledu sadje (tudi kuhano in posušeno); zato je uživanje take hrane prava blaginja za obisti, vrhu tega pa odvrta telesu odlično vodo. Take vodoizločevalne kure priporočamo razen bolnikom na obistih tudi onim, ki so bolni na srcu in žilah ali ki se radi hudo potijo. Pri debeluharjih gre v veliki meri za to, da se jih odvzame prevelika množina vode v tkanihu.

Presna zelenjava in sadje vsebuje tudi neprebavne snovi in mnogo vode; v sirovem stanju več nego kuhana. Te snovi vežejo vodo v črevesnih in povečujejo obilnost blata; zaradi tega se izloča veliko črevesnega

soka. Tako postane blato bolj gibčno in se lažje pomika k svojemu izhodišču. Vse to pa gre s lahkoto, brez škodljivega razdraževanja črevesja.

Velika važnost se pripisuje vitaminski vsebini presne hrane. Oba vitamina, ki sproščata vodo, protinevitični vitamin C in protiskorbutični vitamin B potekata po večini iz rastlinskega sveta, prvi deloma tudi iz živalskega (notranji organi, jajca i. dr.). Vitamin B se veliko bloj izgublja s posušenjem nego s kuhanjem. Pri vitaminih upoštevajmo tudi to, da je občutljiv za kuhanje na zraku. Vajte temu; da gre s kuhanjem največ vitaminske vsebine v izgubo, moramo s stališča nauka o vitaminih odločno izjaviti, da se zaradi vitaminov nikakor ni treba omejiti na samo presno hrano in se izogibati kuhani. Zadržuje, če od rastlinske hrane poučujemo v presnem stanju samo eno tretjino, ostalo pa kuhamo; tako bomo dobili dovolj vitaminov za kritje celotne potrebe našega telesa.

Za vitamin A pridejo predvsem v poštev: ribje olje, avinjakasta mast, jajca, paradiznik, špinata, za B: redline droži, pšenične kali, potem jajca, obisti, jetra, paradiznik, špinata, ohrovt, beluš ali šparglji; za C oranže, citrone in razno drugo sadje; za D: ribje olje, jajca, po solncu obsejavajo listje sočivja.

Maršalka govori zoper to, da bi pretiravali s presno hrano in jo uživali brez pomisleka.

Če uživamo samo ali vsaj kot poglavitno hrano zelenjavo in sadje, tedaj ima naša hrana premalo beljakovinske vsebine. Če pa dodajamo tej hrani redno orehe in mandlje, se ta pomanjkljivost izravna, kar dokazuje kalifornijski seka "Fruitarian", ki uživa samo takšno hrano in nikakor ne kaže slabšev v svojih vrstah. Presni sadeži v stroju niso primerni za te namene. Dokler so še mladi, so sicer tečni; toda imajo še zelo malo proteina; čim bolj dozorevajo, večje je njihova beljakovinska vsebina, toda tem manj so okusni in povzročajo mnogim ljudem črevesne težave. Če pa jim dodajamo presnega mleka in jajc, se more njihova proteinska vsebina poljubno povečevati.

Rastlinska sirova hrana pa ima tako malo maščob in kalorijske vrednosti, da ne krije čisto zanesljivo potreb našega telesa: čisto vsostaja daleč zadaj. Oddot njen shujševalni učinek.

Presna hrana ima tudi malo kuhinjske soli, kar velja enako za rastlinsko in za animalno hrano vsake vrste. Kuhinja civiliziranih narodov pa soli jedi daleko bolj nego je treba za kritje blokemičnih potreb človeškega telesa. To lahko povzroča bolezenske pojave v organizmu; če pretiravamo, nastopa razširjenje žil, okvare sivečveja, želodca in obisti.

Če uživamo presno rastlinsko hrano, zlasti v obliki sočivja in cereali, imajo prebavila v njo veliko več opravka nego s hrano, ki je bila s vročino (kuhanjem) izpremenjena. Znano je, da nekateri bolni ali občutljivi želodci in črevesa težko prenašajo presno hrano. Vendar te senčne strani presne hrane prihajajo resno v poštev le tedaj, če pretiravamo ali če napravimo iz takega načina hranjenja splošno veljavno pravilo.

Iz higijenskega stališča je presna hrana primerna samo tedaj, če obstoji iz popolnoma brezhibnega materiala. Znano je, da je rano sočivje in sadje, ki raste v prsti ali tik nad zemljo (n. pr. ohrovt, zelje, salata, krompir itd.), dalje brezupnasto sadje, lahko polno različnih infekcijskih kalic, ki se jih ne moremo izbežati, četudi ga še tako skrbno umivamo; samo vli-soka vročina jih odstrani oziroma stori neskočljive. Tudi drevesnim sadežem (črešnje, češnje, jabolka, brusnice itd.) lahko veter v nekaterih okoliščinah natosi bolezenskih kalic. Ti higijenski pomisleki naj nas ne odvračajo od uživanja sadja, a naj nam bodo svarilo, da ne smatramo presne hrane za brezhibno v zdravstvenem osi-

tu. Se izloča veliko črevesnega

"Untin Bowler" se izgubil.

Ottawa, Ont. — Letalo čikaške Tribune "Untin Bowler", ki je zadnji teden poletelo v smeri proti Berlinu preko Kanade, je izginilo nekje v vzhodnokanadskih divjinih, kjer so zadnje dni rohneli hudi viharji. Od 6. julija ni bilo nič glasu od letalcev.

Rockefeller 90-letnik.

Tarrytown, N. Y. — John D. Rockefeller Sr., upokojeni petrolejski kralj, ki še vedno velja za najbogatejšega človeka na svetu, je bil 8. julija star 90 let. Magnat upa, da doživi sto let.

Opica se obesila.

Chicago. — "Klakko", poldrugo leto stara opica, katero je imela mra. Margaret Groesbeck, 555 E. 60th st., je menda začutila domotožje po džungli. Zadnjo soboto, si je zadržila vrat v zanki, katero je imela za gugalnjo v kletki.

Domovina gumija. Evropeci so se s gumijem seznanili šele po odkritju Amerike. Čeprav ga dobivajo tudi na drugih kontinentih, nam je prva vest o njem prišla šele potem, ko so Kolumb in njegovi ljudje opazili pri domačinih na otoku Haiti, da so se igrali s žogo, ki so si jo bili napravili iz lepjivega drevesnega soka. Tudi v Mehiki se dobi podobna vrsta gumija, ki jo domačini rabijo za razne namene. Gumi, ki služi gospodarstvu, dobavljajo Brazilija, Osrednja Amerika, Afrika in Indija. Čeprav poznamo več sto vrst dreves s lepjivim sokom, jih je le kakih 50 vrst važnih za trgovsko eksploatacijo. — Pred kakimi 80 leti je našel Charles Goodyear način vulkanizacije gumija, ki ga je dal patentirati: šele po tej metodi je bil gumi porabljiv za marsikatero svrhe, ki jim služi še danes. Po tem načinu je treba gumi najprej razrezati, oprati in potem segreti s žveplom, naka postane ne samo elastičnejši, ampak tudi manj občutljiv za vremenske nepravilke. Gumijske bloke so pred nekaj leti začeli porabljati tudi za tlakovanje; iskazalo se je, da gumijsv tlak znatno omili cestni ropot in tudi manj drsi na njem.

POJASNILNO DRUŠTVENI TAJNIKOM IN POSILJA TELJEM RAZNIH NAZANJAL.

Kadar poljeto lista Prosveta kakorinskih nanašala in nahvala o smrti, tedaj vsakj poveste v plenu, ali šolite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadno vest, se izpusti in nanašala vse ostale nahvale in imajo posameznikov, ter se tako nanašali priobči brezplačno. Kadar pa raznih imen in drugih stvari, je hočete imeti priobčeno celo vrsto pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja na člane in na nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne preditive, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno članikarstvo vest, tudi v takem slučaju se ne navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se poveča v največji del. Če pa naročilo, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar ustreva. Isto tako velja za vse druge nanašale, če se koga liče, sentimenta ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, tolikrat naj se loti priobči in da bodele manj plačni. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to skop konvencije, da se potem ravnamo vol, družava, član, naročnik in upraviteljsko lista. Prosveta, da to upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Gočina, upravitelj.

Slovenska narodna podpora jedeta izdaja svoje publikacije in to posebno list Prosveta na kateri, ter potrebne agitacije svojih družtev in članstva in za propagando svojih idej. Nihkar pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vanka organizacija ima običajno svoje glasilo.

Torej agitatorični člapi in nanašala drugih podpornih organizacij in njih družtev naj se ne poljajo lista Prosveta.

Smatram, da imamo še vedno v higijenskem pogledu in s ozirom na splošno prehranjevalna momente — težke pomisleke proti nazorom nekaterih ljudi, ki hočejo pospolčiti uživanje presne hrane. ("Z. in S.")

Ivan Jontez:

TAKI SMO...

"Resnico si povedal, Jaka," sem mu pritrldil, "toda nekaj si pozabil povedati; namreč, da bi se nam tudi v tujini lahko boljše godilo kot se nam godi, če bi imeli malo več potrpljenja drug za drugim in če bi bilo v naših srcih malo manj sebičnosti, zavisti, hinavščine in zlobe. Hej, tu smo štirje, ki ne delamo, da bi radi delali a ne moremo dobiti dela. Gospodar in gospodinja nas grdo gledata, nas zbadata s pikrimi opazkami in nas zmerjata za lenuhi, ki nočejo delati, dasiravno jima pošteno plačamo stanovanje in hrano, baš kot ostali, ki delajo. In le-ti tudi niso nič boljši; posmehujejo se nam, se norčujejo iz nas ter nas pikro zbadajo. Če bi pa mi delali, bi jim pa spet ne bilo prav; zavidali bi nam naš zaslužek in odjedli bi ga nam, če bi ga le mogli! Se še spominjate Štajerca, Lojzeta? Pаметen fant je bil in zaveden delavec. Dober človek, ki je rad pomagal, če si ga zaprosil za pomoč. Naročen je bil na delavski časopis in tudi je pisal dopise vanj, kar pa našim ljudem, posebno še gospodarju in gospodinji, ki so vsi klerikalnega mišljenja, ni bilo všeč. Zato so si ga pošteno privoščili, posebno dokler je bil

brez dela. Češ, naj ti zdaj tvoje "cajtenge" pomagajo, ko ni maš dela. Ko pa si je našel delo, so mu bili nevoščljivi in med njimi se je našel nekdo, ki je bil zadosti zloben, da je šel k njegovemu delodajalcu ter mu povedal, da je Lojze socialist, da je naročen na delavski list in da piše vanj dopise in gospodar je Lojzeta odpustil! Sama zavist in zloba! ... In ali smo mi kaj boljši od njih? Nič! Zavidamo jim njih težko delo in pišči zaslužek in v žlici vode bi jih radi utopili, če bi jih mogli! Tote Dolgini, ki je pred par dnevi zgubil delo, je danes jutraj dobil drugo delo, ker je imel srečo. Mi, ki smo že mesece brez dela, smo mu bili nevoščljivi. Ti, Peter, si ogorčen zaklel: "Da bi ga hudič vzel, tega dolgina! — Komaj je oh delo, že drugo delo dobi! Ta vrag ima pa res srečo! Da bi ga strela iz jasnega! —" In mi smo ti v srcih pritrjevali, ker smo sebični, zlobni in nevoščljivi. Toda, tovariši, to ni lepo, s tem si ne izboljšamo bednega položaja! Naj izginejo zavist, zloba, neodkritosrčnost in sebičnost iz naših src, ker lažje bomo živeli in boljše nam bo!

"Hudič!" — je zaklel Peter. "Pa ja ne misliš, da mu bom še celo privoščil delo temu vragu stiskaškemu? Ti ga še ne

poznaš, ga še nisi prosil za pomoč, zato tako govoriš. Če bi ga poznal, kot ga poznam jaz, bi drugače govoril. Lani, ko sem bil tudi brez dela in denarja in ko mi je moja tedanja gospodinja odpovedala hrano in stanovanje, ker ji nisem mogel plačati, sem ga prosil za božjo voljo, da mi posodi nekaj denarja in misliš, da mi je dal? Hudiča je dal! Prav hinavsko je vzdihnil: 'Saj bi ti rad pomagal, a nimam denarja, sem ga domov poslal! Pa je imel na banki osemsto in v žepu zadnjo pedo! Ostali niso bili nič boljši: vsak se je izgovarjal, da bi rad pomagal, a ne more — in vsi so lagali! Ko sem odšel od njih proč, so se pa norčevali iz mene in moje stiske ter mi iz dna srca privoščili nezgodo! Potem bi pa takim ljudem privoščil kaj dobrega! ... Hudič jih vzemi vse skup! ..."

"Peter, ne govori tako," sem ga prosil. "Če so drugi slabi, ali misliš, da moraš nje posnemati? Ali ni bolje biti dober?" "Nehaj že vendar, s tvojimi tropinami," me je arditno prekinil, češ, čakaj, da jih spoznaš, potem boš drugače govoril ter jezen odšel ven iz sobe.

Tisto noč me je obuzelo silno domotožje. Zahrepen sem pa domačih krajih, kjer ljudje še niso tako pokvarjeni, kjer ni še toliko zavisti, škodoželjnosti in zlobe v njih srcih kot v srcih

v tujini živčih rojakov, zakopnel sem po nji, ki sem jo ljubil in ki je tako željno pričakovala mojega povratka. Srce mi je drhtelo od muke, ki jo je povzročala dolgotrajna odsotnost ljubljenega bitja in dušo mi je objela neka nedoločna bojazn.

"Bogve, ali te bom še kdaj videl, ti vroče ljubljeno dekle in tebe, domovina? ..." sem šepetal ter se nemirno premikal v postelji.

Mesec dni pozneje me je doletelo isto, kar je nekdo doletelo rojaka Petra: gospodar me je vrgele na cesto, ker mu nisem mogel plačati ... S par dolarji, ki sem jih še imel, sem plačal stanovanje za pol meseca pri nekem judu in ostalo mi je še pol dolarja. Nekaj dni sem živel ob kruhu in vodi in ko mi je zmanjkalo denarja celo za suhi kruh, sem začel živeti ob vodi in zraku. Prošiti na posodo nisem hotel, ker sem vedel, da bi mi nihče ne posodil. Po treh dneh stradanja sem istaknil delo v tovarni ter začel delati. Toda lačen človek težko dela. Zato sem stopil do mojih bivših sestanovalec, da si izposodim par dolarjev.

"John, posodi mi par dolarjev, v soboto dobim pedit in ti jih vrnem," sem zaprosil prvega.

Naprošeni je v zadregi zakajal.

"Nimam, Pavel, sem baš večerjal poslal domov! Jaz bi ti rad pomagal, a ti res ne morem."

Lagal je, toda jaz mu nisem zameril; drugi so ga naučili tako! Stopil sem k drugemu ter ponovil moje prošnjo.

"Nimam niti dolarja pri sebi," je zatrdil le-ta, češ "denar imam na banki in zdajle, zvečer, ne morem iti ponj."

Tudi ta je lagal in ostali niso bili nič boljši. Vse moje obupne prošnje so bile zaman. Vsakdo se je izgovarjal, da nima.

Potrt in žalosten sem se vračal domov, apotoma sem pa srečal znanca Janeza, ki se mu ni baš slabo godilo. Pozdravim ga in poprosim: "Janez, prosim te, posodi mi dva dolarja do sobote! Lej, že štirje dni nič ne jem in bojim se, da brez hrane ne bom mogel zdržati do sobote, ko bo pedit! Janez, prosim te ..."

Naprošeni me je hladno pogledal, rekoč: "Obžalujem, ker ti ne morem pomagati! Več, nimam drobiča, dvajsetaka pa ne menjam, ker če ga zdrobim v drobiž, ga zapravim, da ne vem kdaj! Pa brez zamere! Gudbaj!"

Pobit, užaljen in jezen sem se vrnil domov, kjer me je čakalo pismo od mojega dekleta. Da naj se vrnem k nji, me je prosila, zatrujujoča, da ni življenja in sreče za njo brez mene. Njene besede so mi dale novo moč. Obup me je minil in sklenil sem vztrajati do konca — do sobote. Odpisal sem ji, da delam in da če bom imel srečo, da se o božiču zopet vidva.

Sledečega dne me je zadela nesreča. Ko sem napol slep in gluh valed glada natikal gonilni jermen na kolo, me je zgrabilo ter me je strlo. Pet minut pozneje sem bil mrtev.

Mrtve je za trenutek umolknil ter globoko vzdihnil. "Ubo-go dekle ...," je šepnil. "Kako nestrpno je pričakovala mojega povratka — a zaman. Nikdar več ne bo videla mene, ki me je tako verno ljubila ... In kdo je temu kriv? ..."

"Priatelj, tvojo nesrečo je zakrivila naša samogoltnost, zavist, hudočnost in škodoželjnost," sem dejal ter sočutno pogledal ubogega trpina. "Če bi bili mi ljudje malo manj sebični, če bi imeli malo več usmiljenja do sotrpilov, in če bi se otresli škodoželjnosti in nevoščljivosti, bi take nesreče ne bile mogoče. Toda mi nismo taki, zato se nam pa slabo godi in nesreče nas tepejo. So pa med nami izjeme: ljudje, ki jim ni njihov lastni jaz bog, ki imajo srce in odprto roko za trpečega človeka v potrebi! Toda ti si si našel na takega človeka, zato si morel umreti ... Reče — koliko si moral pretrpeti, koliko krivice prenesti in žaljivk požreti tekom svojega življenja in vse — zaman ... In koliko jih je, ki gredo naproti usodi, ki je na las podobna tvoji usodi ..."

"Da, tako je!" je pritrldil nesrečnež. "Tisoči dobesedno umirajo gladi in nihče jim noče pomagati. Ostali pa se mučijo, prenašajo krivice, ki se jim prizadevajo dan za dnem, in mesto da bi se združili in uprli svojim tlačiteljem, se med seboj pripravajo, sovražijo, drug drugemu zavidajo, borni košček kruha, drug drugemu žele nesrečo in pogubo in še berači se norčujejo iz berača! O, prijatelj, dokler bo narod trpinov tako strašno zaslepljen, tako dolgo zanj ne bo rešitve —"

Po cesti je pridrvel velik avtomobil in ko je oddrvel mimo nju sem vrgele za njim kratak pogled, ko pa sem se ozri na mesto, kjer je sedel moj sopotnik, nisem videl nikogar in zaman sem se oziral okoli sebe: na celem širnem pokopališču ni bilo žive duše razen mene samega ...

(Koniec.)

SMEŠNICE.

Gospod župnik ima vae.

Župnik, ki je bil malo gluhi, je naročil mežnarju, naj po maši naznani faranom, da je pravkar dobil nove molitvenike, ki so zdaj na prodaj. Mežnar je prikal, po maši pa je povedal navzočim najprvo nekaj glede krstov, namreč: "Kdor ima otroka za krat, naj ga pri-nese v torek, ker jutri gospoda župnika ne bo doma." Župnik, ki ni dobro ališal, je mislil, da je mežnar govoril o molitvenikih, zato hitro sam vstane in doda sledeče:

"Jaz pa dodam k temu, kar je povedal mežnar, še to, da kdor ga nima, ga dobi pri meni v farovžu danes po večernicah. Drobni so po petnajst centov, debeli po petindvajset in posebno lepi, ki imajo rdeče hrbe, pa po petdeset centov."

"Prosila sem te za nov kožuh, a ti mi niti odgovora ne daš?" — "Prevelika bolečina ne pozna besed."

"Tako sem raztresen, draga moja. Med potjo sem ti kupil tako izborne sladkorce — pa ..."

"Pa si jih pozabil?" — "Ne, pojedel!"

Dragoceno darilo.

Strmim, draga prijateljica. Prepirla si se s svojim možem in spozabila se tako daleč, da si mu pustila zadnjo besedo.

No seveda, danes je njegov god; pa sem mu hotela napraviti malo veselja.

Diferenca.

Kako daleč je od mestne hiše do Crknine?

Če prodajaš zemljišča, je 18 milj. Ako kupuješ, je pa 44 milj.

DELO ŽELI KOVAČ.

Kovač prve vrste želim dobiti delo v gozdu ali v premogorovju. Imam že 30 let skušnje za vsa v kovaško obrt spadajoča dela. Pišite na naslov: Kovač, P. O. Box 718, Republic, Pa.— (Adv.)

SEST DNI PREKO OCEANA

Načrtuje in najbolj uspešno pot na potovanje na ameriški paroblad:

PARIS, 12. julija - 2. avgusta (Ob potoci) (3 P. M.)

FRANCE, 19. julija - 15. avg. (Ob potoci)

ile de France, 26. julija - 20. avg. (3 P. M.)

Načrtuje pot po Ameriki. Vsebo je v posebni knjizi s vsem modernimi podatki. — Pišite na sledečo francosko knjižnico. Zredno aliha cene. Vprašajte katerikoli pooblaščenega agenta ali

FRENCH LINE

218 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

ISČE SE ŽENSKO

za domača hišna dela in v kuhinji pri privatni družini v letovišču blizu Chicaga, delo za dobo štiri mesece. Plača po dogovoru. Oglasite se na naslov: M. J. T., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.— (Adv.)

54 let star, se počuti kot 25-letni mladenci.

Mr. W. J. Hopper, Lomberton, N. C., piše delodavalcem Nuga-Tone sledeče: "Nisem le rabil zdravliti, ki bi tako hitro povrnilo zdravje in moč, kot Nuga-Tone. Jaz sem star 54 let, in vrtal sem Nuga-Tone le 20 dni, pa se že počutim mlad kot da bi bil star 25 let. Priporočam to zdravilo vsem mojim prijateljem."

To je edinstven dokaz o neprepovedljivi vrednosti Nuga-Tone. Vsi kot milijoni oseb za je rabilo s enakim uspehom. Nasti bodo veliki posodi v Nuga-Tone v slovaški obliki: živore v drugih valnih organov, napada ostrih in glavobola, revmatičnih bolečin, kroničnega astmatičnega, slabega spanja, izgube teže in moči, ter enakih bolečin. Postavite se danes in kmalu boste opazili čudovito izboljšanje. Nuga-Tone lahko kupite v vsaki trgovini, kjer se prodajo zdravila. Ako ga vaš trgovski aliha v vaši, se trudite naj ga za vas naroči od dobavitelja a zdravili.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

POJASNILO

IZ GLAVNEGA URADA S.N.P.J.

Po sklepu 9. redne konvencije, zborujoče meseca maja 1929 v Chicagu, Ill., se lahko od 1. julija 1929 naprej prišteje TRI člane iz ene družine in enega naslova k eni NAROČNINI na dnevnik Prosveta. List Prosveta (dnevnik) stane za vse enako, za člane ali nečlane, za enoletno naročnino \$6.00.

Vsak član plača pri acesmentu vsoto \$1.20 letno ali 10 centov mesečno za svoj list glasilo (tednik) Prosveta in je upravičen istega prejemati. Sme pa prostovoljno svoj list odstopiti komur hoče, dokler plačuje zanj. Do sedaj se je prišlo samo EN tednik k naročnini na dnevnik, od sedaj naprej se bo pa lahko prišlo enega, dva ali tri člane iz ene družine iz enega naslova, k naročnini na dnevnik Prosveta in ne več kot tri. Torej, kjer bo prištet en sam član, bo doplačal kot sedaj \$4.80, kjer bosta prišeta dva člane iz ene družine, bodo doplačali še \$8.60, in kjer bodo prištet trije člani iz ene družine, bodo doplačali še \$2.40 in bodo zato lahko prejeli dnevnik Prosveta eno leto. Ta sklep ni veljaven za samce, temveč samo za družine iz enega naslova. Vsak tak slučaj pa, kjer bosta dva ali več članov prištetih k naročnini za dnevnik, se bo upoštevalo v sporazumu s upravitelstvom Prosvete le tedaj, ako bodo naročili dnevnik za celo leto.

Družveni tajniki bodo morali skrbeti za točnost vseh takih slučajev in navesti imena in naslova.

P. S.—V nobenem slučaju ne več kot tri tednike.

Cena listu Prosveta

po 1. juliju 1929 je:

Za Združ. države in Kanado	\$6.00
1 tednik in	4.80
2 tednika in	3.60
3 tedniki in	2.40
Za Ciero in Chicaga je	\$7.50
1 tednik in	6.30
2 tednika in	5.10
3 tedniki in	3.90
Tednik sam stane	\$1.20
Tednik v Evropo stane	1.70
Poštnina za tednik v Evropo	.50
Mladinski List stane	\$1.20
ML. List v Evropo stane	1.50

Cena oglasom po dogovoru. Upravitelj.

F. M. Dostojevski:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih s epilogom. Pošiljenik Vladimir Levstik.

"Oh, kako si časih neumen! Mačka imaš od večeraj ... Do svidenja in zahvali se svoji Praskoviji Pavlovni v mojem imenu za prenočišče. Zaprla se je in mi ni odgovorila, ko sem ji skoz vrata voščil dobro jutro. Vstala je ob sedmih in čaj si je dala prnesti iz kuhinje po hodniku ... Ni me smatrala vrednega, da bi smel pogledati njeno obličje."

Ravno ob deveti uri je prišel Razumihin v Bakalajevo hišo. Dami sta ga pričakovali že dolgo in z bolešno nestrpnostjo. Vstali sta bili ob sedmih ali še prej. Vstopil je mračen kakor noč in ju pozdravil nerodno — za kar se je takoj razjezil, seveda nad samim seboj. Razumih je brez gospodarja: Pulherija Aleksandrovna mu je kar planila naproti, prišla ga za obe roki in malo je manjkalo, da mu jih ni poljubila. Strahoma se je ozri v Avdotijo Romanovno; a tudi na njenem ponosnem obrazu je ležal v tem trenutku odsev tak ljubeznive hvalečnosti in tolikšnega, zanj tako nepričakovane spoštovanja namestu porogljivih pogledov in slabo prikrivanega prezira, da bi mu bilo v resnici ljubše, ko bi ga bili sprejeli s očitanjem; tako je bila njegova zadržega preveč velika! Na srečo je bil predmet razgovora že podan in on se ga je polotil, kakor hitro je mogel.

Slišavka, da "se še ni prebudil", a da "je vse v najboljšem redu", je rekla Pulherija Aleksandrovna, da jo to veseli, "ker ima s njim jako, jako nujne pogovore". Nato ga je vprašala, če je že pil čaj, in ga povabila, naj ga pije s njima; tudi sami ga še nista pili, ker sta čakali s njim Razumihina. Avdotija Romanovna je pozvonila, nakar se je prikazal umazan raztrganec, ki sta mu veleli prnesti čaj. Res je prišel čaj na mizo, a v tako umazani in slabi pogodi, da je dami obšla rdečica. Razumihin je arditno zarentačil nad stanovanjem, a ko se je spomnil Lužina, je umolknil in prišel v zadrego; s najvišjim veseljem je začel odgovarjati na vprašanja Avdotije Romanovne, ki so se usipala brez prenehanja.

Odgovarja je nanje, je govoril trideset ure, neprenehoma prekinjan in izpraševan. In je povedal vse poglavitne in neizogibno važne dogodke iz zadnje leta življenja Rodiona Romanoviča ter zaključil s opisom njegove bolezni. Izpustil je mnogokaj, kar je bilo treba zamolčati, tako med drugim prizor v pisarni s vsemi njegovimi posledicami. Dami sta željno poslušali njegovo pripoved; a ko je mislil, da je že pri kraju in da je že zadovoljil svoji poslušalki, se je pokazalo, da za njiju pravzaprav še niti ni začel.

"Povejte mi, povejte, kako menite ... Ah, saj še niti ne vem vašega imena?" je izpregovorila Pulherija Aleksandrovna.

"Dimitrij Prokopč."

"Torej, Dimitrij Prokopč, vedela bi jako rada — kako sploh — zdaj gleda na vse, to se pravi, da me prav razumete, kako vam hočem reči: kaj mu je po godu in kaj mu ni? Ali je vedno tako razdražljiv? In zlasti, kaj zdaj posebno vpliva nanj? Z eno besedo, rada bi ..."

"Ah, mamica, kako je mogoče odgovoriti obenem na toliko vprašanj!" je menila Dunja. "Moj Bog, Dimitrij Prokopč, saj veste, da še v sanjah nisem slutila, da ga najdem takšnega."

"To je naravno," je odgovoril Dimitrij Prokopč. "Materi sicer nimam, toda stric pride vsako leto k meni in me skoro nikoli ne spozna, niti po licu ne, dasi je umen človek; no, in v treh letih vaše ločitve je preteklo mno-

go vode. Kaj naj vam rečem? Ze poldrugo leto poznam Rodjo, da je mračen, resnoben, ošaben in ponosen; v zadnjem času — morda pa tudi že prej — je vrhutega še nezaupen in hipohondrik. Velikodušen je in dober, a svojih čustev ne razodeva rad in prej bi storil krutost, kakor razkrlj svoje srce. Včasih pa niti ni hipohondrik, temveč hladen in brezčuten do nečlovečnosti, kakor bi se v njegovi duši po vrsti menjavala dva popolnoma nasprotna značaja. Včasih je grozno odljuden! Včasih so mu vsi, vli napoti, sam pa leži in ne dela ničesar. Šaljivi ni, ne da bi mu nemara manjkalo bistroumnosti, temveč ker se dela, kakor ne bi imel časa za takšne malenkosti. On ne posluha tega, kar govorijo drugi in se nikdar ne zanima za to, kar v tistem hipu zanima vse. Strašno visoko ceni samega sebe, in v tem ima dokaj prav. No, kaj še? ... Zdi se mi, da bo vaš prihod blagodejno vplival nanj."

"Ah, Bog daj, da bi!" je zakliknila Pulherija Aleksandrovna, izmučena od Razumihinovega poročila o svojem Rodji.

Razumihin pa se je končno pogumneje ozrl na Avdotijo Romanovno. Čestokrat med razgovorom se je oziral nanjo, a le za trenutek in je takoj zopet obrnil oči drugam. Avdotija Romanovna je zdaj sedela pri mizi in ga z zanimanjem poslušala, zdaj vstala a začela hoditi po svoji navadi iz kota v kot, s prekrižanimi rokami, stisnjenimi ustnicami, zamišljena in le poredkoma zastavlja kakšno vprašanje, ne da bi prekinila svojo hojo. Obledela je bila v temnikasto obleko iz lahke tkanine in prepasana s prozornim belim trahom. Razumihin je po mnogih znamenjih takoj uganil, da je položaj obeh žensk do skrajnosti siromašen. Da je bila Avdotija Romanovna oblečena kakor kraljica, bi se je najbrž nikakor ne bil bal; tako pa, morebiti ravno zaradi tega, ker je bila tako revno oblečena in ker je videl ves njen bedni položaj, se je naselil v njegovem srcu strah in začel se je bati za vaakatero svojo besedo, kar je bilo seveda nerodno za človeka, ki niti drugače ni zaupal samemu sebi.

"Povedali ste nama mnogo zanimivega o bratovem značaju in to — zelo nepristransko. To je dobro, kajti, mislila sem, da ga boste hvalili," je dejala Avdotija Romanovna in se nasmehnila. "Kakor se vidi, je treba poleg njega ženske," je pridodala zamišljeno.

"Tega nisem rekel; sicer pa imate morebiti prav, samo ..."

"Kaj?"

"On ne mara za nikogar in morda tudi ne bo maral," je odgovoril Razumihin.

"Torej ni zmožen nikake ljubezni?"

"Veste kaj, Avdotija Romanovna, vi sami ste živa podoba svojega brata, v vsem!" je bleknil nenadoma, ko niti sam ni pričakoval. Takoj pa se je spomnil, kaj je ravno kar govoril o njenem bratu; zardel je kakor rak in obšla ga je silna zadrega.

Avdotija Romanovna se je morala nehotete zasmejati, ko ga je pogledala.

"Glede Rodje se utegneta motiti obadva," je povzela Pulherija Aleksandrovna nekoliko pikro. "O tem, kar je zdaj, ne govorim. To, kar piše Peter Petrovič v temle pismu in kar sva mi dve s Dunjico verjeli, je morda neresnično, toda ne morete si predstavljati, Dimitrij Petrovič, kakšen fantazist je on in — kako naj rečem — kako je siten. Njegovemu značaju nisem mogla nikdar zaupati, niti takrat ne, ko je šel šele petnajst let. Prepričana sem, da je tudi zdaj zmožen storiti kaj takega, kar bi živi duši ne prišlo na um ... Ni mi treba segati daleč po primere: ali vam je znano, kakor me je pred poldrugim letom prenesel, pretresel in skoraj popolnoma umoril, ko si je umislil, da poroči hčer tiste svoje gospodinje — kako ji je že ime — Zarnične?"

(Dalje prihodnjik.)

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIEA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerno, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA